

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра хорового та оперно-симфонічного диригування

"ПОГОДЖУЮ"

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

"ПОГОДЖУЮ"

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Читання партитур»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Симфонічне диригування
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.8.13)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1-4), екзамен (4)
Термін викладання	1-4 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	Денна

Львів – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни „ Читання партитур ” з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

Левицький Олександр Григорович - доцент кафедри диригування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Хорового та оперно-симфонічного диригування*

“_21_” _____ червня _____ 2021 р., протокол № _12

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ні один диригент не може вважати себе підготовленим до практичної діяльності, якщо не в достатній степені володіє мистецтвом читання партитур. Вміння читати партитуру має величезне значення для практичної діяльності кожного диригента.

Мета курсу читання симфонічних партитур – сприяти вмінню студента при вивченні нового твору прочитати його не тільки очима, але і виконанню його на фортепіано, щоб мати можливість скласти собі уяву про звучання даного твору, правильні темпи, динаміку і т. п. Такий розбір на фортепіано в подальшому запобігає від багатьох помилок на перших оркестрових репетиціях. Диригент, який не володіє в достатній степені вмінням читати партитуру на фортепіано, змушений посвячувати перші репетиційні години ознайомленню з твором в оркестрі, що призводить до втрати корисного репетиційного часу і зменшенню авторитету диригента в очах артистів оркестру.

Диригентові часто доводиться стикатися з необхідністю проакомпанувати твір з партитури на фортепіано до оркестрової репетиції. Це трапляється при відсутності фортепіанного перекладу. Та і при наявності такого значно корисніше, щоб диригент сам проакомпонував солістові. Це дає йому більш вірне відчуття ансамблю, ніж репетиції з піаністом-концертмейстером, який грає "під паличку".

Основні завдання дисципліни :

— привити студентові навички виконання на фортепіано симфонічних партитур різних стилів і жанрів;
— навчити студента вільно орієнтуватися в симфонічній партитурі і читати з листа партитури різної фактури і складності.

Заняття з курсу читання симфонічних партитур повинні сприяти широкому і різносторонньому розвитку студента, виховувати добрий смак і вміння розбиратися в ідейному змісті і художніх цінностях творів, які вивчаються.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Читання симфонічних партитур» студент повинен знати:

- можливості фортепіано у ракурсі передачі особливостей оперно-симфонічного репертуару;
- класичний та сучасний оперно-симфонічний репертуар;

В результаті навчання студент повинен вміти вільно читати на фортепіан:

- ключі до — альтовий, теноровий і сопрановий;
- всі транспонуючі інструменти;
- цифрований бас, так званий "генерал-бас";
- велику кількість лінійок партитури замість звичної невеликої кількості лінійок клавіру;
- перехреснування голосів, тобто голос, написаний зверху читати нижче написаного знизу;
- будь-яке розташування інструментів партитури.

В результаті навчання студент повинен мати навички:

- достовірного відтворювання симфонічної партитури, що можливе лише за умов, коли сприйняття партитури буде цілісним та містити зорові, слухові та аналітичні навички;
- ескізного читання симфонічної партитури, накопичення досвіду типових зворотів симфонічної музики, скорочення партитури, широкого зорового осягнення тощо;
- музично–теоретичного, вокально–хорового і виконавського аналізу симфонічного твору;
- застосування широкої палітри художніх засобів фортепіанного виконавства (штрихи, туше, тембри, нюансування, педалізація, агогіка тощо)
- самостійної роботи над симфонічною партитурою, в процесі котрої моделюється інтерпретаційна концепція та методика роботи над елементами симфонічної органіки.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв’язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 11	Здатність володіти іноземною мовою.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв’язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення

	у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 5	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 8	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 15	Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
СК 16	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами				
	Екзамен и Заліки	Атестацій	Загальний обсяг		Всього	Аудиторних			Самостійна робота	I курс		II курс	
						лек	у тому числі:			1	2	3	4
							і	н					
Семестри													
Кількість тижнів в семестрі													

											15	15	15	15				
Читання партитур	4	1-3		4	120	60			60	60	1	1	1	1				

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні		практичні
I		2	60	30	30			30
	1	1	30	15	15			15
	2	1	30	15	15			15
II		2	60	30	30			30
	3	1	30	15	15			15
	4	1	30	15	15			15

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1,2 семестр

	Модуль 1. Читання з листа на фортепіано партитури для парного симфонічного оркестру	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Читання партитури струнного оркестру.	
Тема 1	Читання з листа партій в альтовому, теноровому і сопрановому ключах.	5
Тема 2	Поєднання, партій, написаних в альтовому і теноровому ключах з партіями, написаними в скрипковому і басовому ключах.	5
Тема 3	Виконання на фортепіано партитури струнного оркестру.	5
	Всього	15
	Змістовий модуль 2. Читання партій дерев'яних духових в поєднанні з	

	партіями струнного оркестру	
Тема 1	Читання з листа партій транспонуючих дерев'яних духових інструментів (кларнет <i>in B, in A</i> , англійський ріжок <i>in F</i> , бас-кларнет <i>in B, in A</i> , кларнети <i>in D, in Es</i>);	5
Тема 2	Читання з листа партій групи дерев'яних духових інструментів як окремо, так і в ансамблі.	5
Тема 3	Поєднання партій транспонуючих дерев'яних духових інструментів з партіями струнного оркестру	5
	Всього годин	15

3,4 семестр

	Модуль 2. Виконання на фортепіано симфонічної партитури складної побудови	
	Змістовий модуль 1. Читання з листа на фортепіано партитури для парного симфонічного оркестру.	
Тема 1	Читання з листа партій транспонуючих мідних духових інструментів	5
Тема 2	Читання з листа партій групи мідних духових інструментів як окремо, так і в ансамблі з дерев'яними духовими інструментами	5
Тема 3	Поєднання партій транспонуючих дерев'яних та мідних духових інструментів з партіями струнного оркестру	5
	Всього	15
	Змістовий модуль 2. Читання з листа на фортепіано партитури для великого симфонічного оркестру	
Тема 1	Читання з листа партій високого транспорту	3
Тема 2	Читання з листа партій середнього транспорту	3
Тема 3	Читання з листа партій низького транспорту	3
Тема 4	Поєднання при читанні партій у високому, середньому і низькому транспорті з іншими партіями симфонічного оркестру	3
Тема 5	Читання з листа цифрованого басу, так званого "генерал-басу"	3
	Всього годин	15
	Всього за курс	60

Самостійна робота

I семестр

№ з/п		Кількість годин
1.	Прочитати з листа партію контрабасу, яка звучить на октаву нижче написаного	2
2.	Поєднати при читанні партії в альтових і тенорових ключах з партіями інших інструментів струнної групи	2
3.	Виконати партитури, де зустрічається перехрещення (альтовий і теноровий ключ), так як віолончелі в теноровому ключі часто звучать вище від альтів	2
	Поточний контроль	1
4.	Прочитати з листа партитуру, яка включає в себе поєднання партій в альтовому і теноровому ключах з партіями інших інструментів струнної групи в скрипковому і басовому ключах	6
	Підсумковий контроль (залік)	2
	Всього годин	15
	<i>II семестр</i>	
1.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in B</i> і ключів До	3
2.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in A</i> і ключів До	3
3.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in F</i> і ключів До	2
	Поточний контроль	1
4.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in Es</i> і ключів До	2
5.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in D</i> і ключів До	2
	Підсумковий контроль (залік)	2
	Всього годин	15
	<i>III семестр</i>	
1.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in B</i> і ключів До	2
2.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in F</i> і ключів До	2
3.	Поєднати при читанні партії в строї <i>in B</i> і <i>in F</i>	3
	Поточний контроль	1
4.	Поєднати при читанні партії в строях <i>in B</i> , <i>in F</i> і ключів До;	2
5.	Поєднати при читанні партії в строях <i>in A</i> , <i>in B</i> , <i>in F</i> і ключів До.	3
	Підсумковий контроль (залік)	2

	Всього годин	15
	<i>IV семестр</i>	
1.	Прочитати з листа партії труби <i>in F, in E, in Es, i in D</i>);	4
2.	Прочитати з листа партії труби <i>in B, in A</i> , корнети <i>in B, in A</i> , альтової труба <i>in F, in E</i> , басової труби і <i>in D, in Es</i> , валторни <i>in B, in A, in G, in F, in Fis, in E, in Es, in D</i>	4
	Поточний контроль	1
3.	Прочитати з листа партії саксофона-тенора, саксофон-баритона, саксофона-бас, котрфагота, басової труби <i>in C</i> (Вагнерівської), валторни <i>in C, in B</i>)	4
	Підсумковий контроль (екзамен)	2
	Всього годин	15
	Всього за лекційний курс	60

6. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під "суб'єктивним", в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під "об'єктивним" – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок

Добре – вище середнього рівня з певною кількістю недоліків

Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків

Незадовільно – виконання задовольняє мінімальні критерії

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Агафонников Н. Н. Симфоническая партитура / Н. Н. Агафонников. – Л. : Музыка, 1981. – 2-е изд. – 196 с.
2. Баншиков Г. Законы функциональной инструментовки / Г. Баншиков. – СПб. : Композитор, 1999. – 240 с.
3. Завадинский Д.Е. Курс чтения симфонических партитур / Д.Е.Завадинский. – К. : Музична Україна, 1983. — 86 с.
4. Зряковский Н. Общий курс инструментоведения / Н. Зряковский. – М.: Музыка, 1976. 479 с.
5. Пистон У. Оркестровка / У. Пистон : [перев. с англ. К. Иванова]. – М. : Сов. композитор, 1990. – 464 с.

Додаткова література:

1. Андреева О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру / О. Андреева. – К. : Музична Україна, 1985. – 72 с.
2. Блюм Д. Краткий курс инструментоведения / Д. Блюм. – М. : Музгиз, 1947. – 100 с.
3. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментовке и оркестровке / Г. Берлиоз : [перевод С. Горчакова]. – М. : Музыка, 1972. – т. 1. – 307 с.
4. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментовке и оркестровке / Г. Берлиоз : [перевод С. Горчакова]. – М. : Музыка, 1972. – т. 2. – 307 с.
5. Карс А. История оркестровки / А. Карс. – М. : Музыка, 1989. – 304 с.
6. Клебанов Д. Искусство инструментовки / Д. Клебанов. – К. : Музична Україна, 1972. – 219 с.
7. Кузнецов Л. А. Акустика музыкальных инструментов / Л. А. Кузнецов. – М. : Легпромбытиздат, 1989. – 368 с.
8. Мальтер Л. И. Таблицы по инструментоведению / Л. И. Мальтер. – М. : Музыка, 1965. – 97 с.
9. Фортунатов Ю. А. Лекции по истории оркестровых стилей. Воспоминания о Ю. А. Фортунатове / Сост., рас шифровка текста лекции, примеч. Е. И. Гординой. Ред. Е. И. Гордина, О. В. Лосева. – М. : Московская государственная консерватория имени П. И. Чайковского, 2004. – 384 с.
10. Хащеватська С. С. Инструментознавство / С. С. Хащеватська. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 256 с.
11. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра / М. Чулаки. – М. : Музыка, 1972. – 176 с.
12. Adler S. The Study of Orchestration/ S. Adler. – New York – London : W.W.Norton & Company, 1989. – 2-d edition. – 640 p

Рекомендований репертуар:

А. Дворжак

Елегія

Ф

А. Дворжак

Романс

Е Сметана

Опера „Продананаречена“, увертюра

В.А. Моцарт

Дует для скрипки і альта

-В.А. Моцарт

Тріо *Ел-сіуз*

Г. Венявський

Етюд №4

Г. Гендель

Тріо

Д Шостакович

Квартет №3, ч. 2

Д Шостакович

Симфонія №11, ч. 3

' Д Шостакович

Симфонія №7, ч. 1

Й Гайдн

Дивертисмент №1, Менует

Й. Гайдн

Дивертисмент №114

Й Гайдн

Дивертисмент №3

Й Гайдн

Квартет №31

Й. Гайдн'

Квартет №34

Й Гайдн

Квартет №39

Й. Гайдн

Квартет №46

Й Гайдн

Симфонія №94, ч. 2

Й.С. Бах

Сюїта №4

Й.С. Бах
Партіта №1, „Буре“
Й.С. Бах
Партіта №1, „Сарабанда“
Л Бетховен
Серенада, тв. 8, №5
Л Бетховен
Симфонія №7, ч. 2
Л Бетховен
Тріо *Es-dur*
М Глінка
Фуга для двох альтів
М Мусоргський
Опера „Борис Годунов“, вступ
М Римський-Корсаков
"Шехерезада", ч. 3 .
П. Чайковський
Секстет, ч. 2
П. Чайковський
Симфонія №4, ч. 2

